

Forskning

ærlig med

30 børn

Etik og etiske dilemmaer

100 og

100 unge

Redigeret af

Kirsten Elisa Petersen og Lars Ladefoged

FORSKNING

Forskning med børn og unge

Etik og etiske dilemmaer

Redigeret af
Kirsten Elisa Petersen og
Lars Ladefoged

Forskning med børn og unge

Etik og etiske dilemmaer

1. udgave, 1. oplag

© forfatterne og Hans Reitzels Forlag, København 2020

Hvor intet andet fremgår, er bogens citater oversat af forfatterne

Forlagsredaktør: Kamma Lund Jensen

Manuskriptredaktør: Dorte Steiness

Omslag: Ida Balslev-Olesen

Grafisk tilrettelæggelse og sats: LYMI DTP-Service

Tryk: LaserTryk A/S

Printed in Denmark 2020

ISBN: 978-87-412-7532-1

FAGFÆLLE-
BEDØMT

/Bedømmelsen betyder, at der fra en af forlaget uafhængig fagfælle på minimum ph.d.-niveau er foretaget en skriftlig vurdering, som godtgør denne bogs videnskabelige kvalitet og originale bidrag.

/The certification means that an independent peer of at least PhD level has made a written assessment justifying this book's scientific quality and original contributions.

Denne bog er beskyttet i medfør af gældende dansk lov om ophavsret. Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder f.eks., at kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst & Node. Bogens illustrationer og figurer må ikke genanvendes uden særskilt aftale med forlaget.

Hold dig orienteret om nye titler fra Hans Reitzels Forlag
Tilmeld dig forlagets nyhedsbrev på hansreitzel.dk

En del af Gyldendal-Gruppen 250 ÅR

At passe på børnene imellem alle de voksne

Sarah Alminde

Der er de seneste år kommet større fokus på, at forskning, der involverer mennesker, kalder på noget andet og mere hos forskeren end blot at efterleve overordnede etiske principper. Kapitlerne i del 2 i denne bog afspejler alle sammen det forhold, at kvalitativ forskning fordrer kontinuerlig refleksivitet og opmærksomhed på de særlige situationer, som forskningsprojektets deltagere er i. I forlængelse af dette perspektiv præsenterer jeg tre etiske begreber, som det især kan være vigtigt at reflektere over i forskningsprocesser med børn og unge. Endvidere beskriver jeg med afsæt i et konkret forskningsprojekt nogle af de etiske situationer, der kan opstå i forskerens arbejde.

Indledning

I dette kapitel præsenteres begreberne situeret etik, beneficence samt intern og ekstern fortrolighed. I relation hertil præsenteres situerede dilemmaer i den konkrete forskningspraksis og andre situationer, der måske ikke udgør faste definerbare dilemmaer, men som alligevel kan opleves som svære. Afsettet er et forskningsprojekt (skilsmisseprojektet), hvor det undersøges, hvordan børns perspektiver inddrages i løsningen af forældreansvarssager.¹

¹ Forældreansvarssager er skilsmissesager, hvor forældrene er uenige om bopæl og/eller forældremyndighed og har brug for rettens assistance til at løse tvisten.

Fokus er særligt på, hvordan der lyttes til børn i forældreansvarssager, og hvilke mekanismer der henholdsvis fremmer og forhindrer dette, samt hvorledes de involverede i forældreansvarssagerne positioneres og positionerer sig. Der indgår 21 casefamilier i undersøgelsen, og der er foretaget interview i 14 af sagerne. Familierne og deres forældreansvarssag er fulgt med observationer og interview. Det er hensynet til disse informanter, særligt de involverede børn, der har givet anledning til de etiske refleksioner i dette kapitel.

Etiske begreber i fokus

Situeret etik

Den situerede etik tager hensyn til, at forskningen er indlejret i den sociale verden, samt til de konkrete sammenhænge, i hvilken forskningen praktiseres. Overordnede etiske principper og retningslinjer er nyttige især i de indledende faser af forskningen, men i mødet med feltet og de konkrete deltagere vil der ofte opstå kontekstafhængige dilemmaer og situationer, der kræver opmærksomhed på forskningens situerethed. Arbejdet med skilsmisseundersøgelsen har krævet en situeret etisk tilgang for netop at få øje på og håndtere de kontekstuelle etiske fordringer og de særlige situationer, som informanterne var og er i.

Beneficence

Princippet om beneficence ("tilgodeseende"), som handler om, at risikoen for at skade deltagere i forskningsprojekter skal være så lille så muligt, er et centralt forskningsetisk princip (The Belmont Report; Kvale & Brinkmann 2015). Forskning, der, som skilsmisseprojektet, involverer mennesker, der er i konflikt, kalder således på en særlig opmærksomhed i forhold til at sikre, at forskningen ikke puster til eller bidrager til, at deltagerne kommer i en yderligere konfliktfyldt situation. Et centralt forskningsetisk opmærksomhedspunkt har derfor været, at der ikke må fremkomme informationer, hverken i processen eller i fremstillingen, der vil kunne bidrage yderligere til parternes konflikt. Beskyttelsen af relationen mellem barn og forældre udgør ligeledes et særligt etisk opmærksomhedspunkt.

Fortrolighed

Fortrolighed handler om den aftale, der indgås med deltagere i et forskningsprojekt i forhold til, hvad man må gøre med deres data, og i hvilket omfang de oplysninger, forskeren kommer i besiddelse af, er fortrolige (Kaiser 2012).

På det overordnede plan er det et princip, der åbenlyst skal efterleves, og som umiddelbart kan synes ligetil at sikre. Som med så meget anden forskningsetik er sikringen af fortrolighed dog også noget, der må overvejes og forhandles i relation til den konkrete virkelighed, som forskningsprojektet udgør og møder. I tråd med dette foreslår Heggen og Guillemin (2014), at fortrolighed frem for at være et statisk enten eller hensyn i stedet forstås som et dynamisk og komplekst koncept.

Spørgsmålet om fortrolighed er ofte noget, der afklares med informanterne, inden f.eks. observationer eller interview påbegyndes. Som hovedregel har det karakter af en aftale indgået mellem forsker og informant, der indebærer, at det kun er forskeren, der ved, at informanten deltager i undersøgelsen, og at informanten anonymiseres i præsentationen af forskningen (Kaiser 2012). Dette tjener først og fremmest til at beskytte informanten og udspringer af princippet om beneficence (The Belmont Report; Kvale & Brinkmann 2015). Oplysninger fremkommet i forbindelse med forskning må således ikke af udenforstående kunne identificeres som tilhørende bestemte individer, da dette potentielt vil kunne være til skade for forskningsdeltageren (Kaiser 2012). (Se også kapitel 12 om anonymisering).

Ekstern og intern fortrolighed

I skilsmisseprojektet anonymiseres deltagerne ved brug af pseudonym og sløring af karakteristika, som ville kunne få udenforstående til at genkende deltagerne. Denne anonymisering er med til at sikre den *eksterne fortrolighed* (ibid.). Men i undersøgelser som denne, i hvilken flere medlemmer af en familie deltager, og hvor der inddrages materiale både fra situationer, hvor flere fra en sag har været til stede (i retten eller i forbindelse med terapisesioner), og materiale fra individuelle interview, sikrer det ikke den *interne fortrolighed* (ibid.). Ved dette undersøgelsesdesign vil der, såfremt en informant kan genkende sin egen sag, være risiko for *deductive disclosure* (ibid., s. 458). *Deductive disclosure* refererer her til, at den, der genkender sin egen sag, derefter vil kunne regne ud, hvem de andre i sagen er, og dermed få indblik i oplysninger, de har delt i forbindelse med individuelle, fortrolige interview.

Helt at sikre mod denne form for risiko for fortrolighedsbrist ville kræve, at casesagerne gøres uigenkendelige. Det kunne f.eks. gøres ved at lave væsentligt om på karakteristika eller ved at blande de deltagende sager. Dette ville imidlertid betyde, at vigtige analytiske pointer gik tabt, da det netop er i sagernes dynamikker, parternes konflikt, hvordan de og systemet håndterer den, og hvilken betydning dette har for de involverede børn, at væsentlige perspektiver manifesterer sig (Heggen & Guillemin 2014; Kaiser 2012). Der

opstår således et dilemma mellem på den ene side at sikre fortrolighed, og dermed at forskningen ikke er til skade for deltagerne, og på den anden side at få muligheden for at analysere og skrive meningsfuldt om de situationer, som deltagerne befinder sig i.

Forskning med og om børn

Med den sociologiske barndomsforskning, der opstod i 1980'erne og 1990'erne, har synet på børn og barndom i forskning ændret sig markant. Barndom forstås ikke længere blot som en livsfase, men som et socialt fænomen, og børn forstås som aktører i eget og andres liv og kan således ikke reduceres til forskningsobjekter, men er subjekter, der er i stand til at udtrykke valide synspunkter og erfaringer (Alderson & Morrow 2011; Christensen & James 2008; James et al. 1998; Qvortrup 1994). Det betyder, at forskning, der omhandler børn og børns liv, bør involvere børn og børns perspektiver.

Større fokus på inddragelse af børn i forskning har betydet, at fokus på de etiske implikationer af denne udvikling ligeledes er øget. I den forbindelse har det bl.a. været diskuteret, i hvilket omfang børns involvering i forskning kalder på særlige etiske overvejelser (Canosa et al. 2018; Horgan 2017; Meloni et al. 2015; Punch 2002; Warin 2011). Denne diskussion er delvist afhængig af, hvilket syn man har på forskellen mellem voksne og børn og dermed forskning med henholdsvis voksne og børn. Der eksisterer her to yderpunkter: de, der anser forskning med børn for at være det samme som forskning med voksne, og de, der anser forskning med børn for at være grundlæggende anderledes end forskning med voksne (Punch 2002).

Jeg vil her inspireret af bl.a. Punch (ibid.) anlægge en mellemvej – “the same but different” – der tilsiger, at der ikke nødvendigvis gøres markant forskel på tilgangen til børn og voksne, men at der alligevel skabes blik for den ulige magtrelation, der kan være mellem voksen forsker og deltagende barn. En magtrelation, der kan være og opleves anderledes end den, der er mellem voksen forsker og voksen deltager (ibid.). Samtidig er børn (mennesker) forskellige, og der eksisterer en mangfoldighed af barndomme (Qvortrup 1994). Det betyder, at det ikke nødvendigvis er distinktionen mellem voksen og barn, der er den mest relevante i relation til etiske dilemmaer. Den situerede etiske praksis handler således om at forholde sig til det konkrete barn og dettes situation, og ofte vil det være de kontekstafhængige faktorer (herunder f.eks. magtrelation), der giver anledning til etiske overvejelser og dilem-

maer. I skilsmisseprojektet har det især været den særlige situation, børnene befandt sig i, der har krævet ekstra etisk opmærksomhed.

Brudstykker fra en case

I følgende caseuddrag er der opstået dilemmaer og svære situationer, som har givet anledning til forskningsetisk opmærksomhed.

Jeg er på besøg hjemme hos en mor i en familie, jeg har fulgt det sidste halvandet år. Jeg har tidligere været med til en række møder i sagen og herigennem fået et indgående kendskab til familiens konflikter og problematikker såvel som til de involverede parter følelsesmæssige situation. Det er mit andet besøg i moderens hjem, og jeg har en uge forinden også været på mit andet besøg i faderens hjem. Da jeg ankommer, giver moderen mig et knus. Hun synes, det er hyggeligt, at jeg kommer, og lader til at være glad for at have nogen (mig) at tale med om det, der er svært. Jeg starter med at interviewe barnet, en dreng på 7 år. Vi er på hans værelse, mens moderen opholder sig i stuen. Undervejs i interviewet fortæller han mig, at han ikke kan lide at være hos sin mor, og at han hellere vil bo meget mere hos sin far. Jeg har interviewet ham før og også været med til en børnesamtale med en psykolog. Han har sagt noget lignende tidligere, men det er første gang, jeg hører ham sige det så klart og utvetydigt. Det er tydeligvis ikke let for ham at sige, han har tårer i øjnene, og hans øvrige kropssprog indikerer, at det er svært. Da jeg har afsluttet interviewet med drengen, går jeg ind til moderen. Her sætter jeg den viden, jeg har om drengens ønsker, i parentes. Det gør jeg dels for at gå åbent til interviewet med moderen, dels for ikke at bryde fortroligheden. Moderen er meget ked af det og fortæller, at hun ikke kan forstå, at børnenes far vil tage hendes børns fra hende. Hun forstår heller ikke, at han vil have lavet om på den 7-7-deleordning, som børnene er glade for og trives med.

Der er stor diskrepans mellem det, drengen fortæller mig om sine ønsker, og den opfattelse, moderen har af drengens situation. Selve situationen, hvor drengen, mens moderen sidder i et tilstødende lokale, fortæller, at han ikke kan lide at være der, og hvor jeg efterfølgende indleder et meget følelsesladet interview med moderen, oplever jeg som svær og også lidt ubehagelig. I situationen gav jeg udtryk for min medfølelse med dem begge i forhold til det, de hver især oplevede som svært. Jeg mærkede dog også en trang til at korrigere eller nuancere moderens opfattelse af drengens situation.

Det er gennemgående for de sager, der indgår i undersøgelsen, at der ofte er stor forskel på de forskellige parters fortællinger. Det har ikke været min intention at finde frem til den mest sande fortælling, men i stedet at interessere mig for de forskellige fortællinger. Jeg har derfor tilstræbt at gå åbent til hvert enkelt interview og hver enkelt informants fortælling og give plads til det modsætningsfyldte. Alligevel har det, i de tilfælde hvor den ene eller begge forældre har en meget anderledes forståelse af børnenes situation, og hvor børnene giver udtryk for at være i en særlig klemme, været dilemmafyldt. Der opstår et dilemma mellem på den ene side at gøre noget og på den anden side at opretholde fortroligheden og den aftale om forskningens afgrænsning, der er indgået.

Deltagerne i forskningsprojektet har sagt ja til, at jeg kan få adgang til den forældreansvarssag, de er en del af, og deres personlige fortællinger om skilsmissemis og sagen. Det har de gjort under forudsætning af, at det, de og de andre i sagen fortæller, ikke får konsekvenser for hverken sagen eller deres liv. De har således sagt ja til at medvirke i forskning, de har ikke sagt ja til en intervention. Hvis forskeren begynder at blande sig, brydes den aftale. Deltagerne har endvidere sagt ja til at deltage under forudsætning af, at det, de fortæller mig, er fortroligt og kun benyttes i forskningsøjemed. At fortælle eller insinuere, hvad et barn har sagt, ville således være et brud med den fortrolighedsaftale.

Der er dog også en risiko for, at det *ikke* at gøre noget kan være til skade for barnet og dermed bryde med princippet om beneficence. Drengen fra eksemplet ovenfor har flere gange fortalt noget, der svarer til det, han fortæller mig, til andre voksne i sagen. Det har ikke haft nogen nævneværdig indflydelse på sagens forløb, som i stedet har taget afsæt i forældrenes fortællinger og fagpersoners vurdering af de to hjem. Drengen har således erfaring med, at det, han giver udtryk for, ikke får betydning. Han og jeg har set hinanden nogle gange og haft nogle gode samtaler. Vi har således opbygget et tillidsforhold, som kan være medvirkende til, at han nu er i stand til så klart at sætte ord på sine følelser og ønsker for mig. Jeg lytter og tilbyder forståelse, men jeg gør ikke noget. På den måde er der risiko for, at han her får endnu en erfaring med, at den voksne lytter i situationen, men at det ikke får nogen fremadrettet betydning. Der er dermed risiko for, at han dels ikke føler sig lyttet til, dels, måske som konsekvens deraf, vil være mindre tilbøjelig til at opbygge et sådant tillidsforhold og fortælle sine perspektiver i fremtiden. Dette må siges at stå i modsætning til projektets grundformål, der netop handler om, hvorledes vi i højere grad kan få børns perspektiver med ind i forældreansvarssagerne. Jeg advokerer gennemgående i projektet for, at vi skal lytte til børn, og at det,

de siger, skal have betydning og indflydelse, men i kraft af min forskerrolle kan jeg ikke imødekomme dette i forhold til deltagerne.

I den konkrete situation valgte jeg at opretholde fortroligheden og således ikke intervenere. En måde at håndtere lignende dilemmaer på kunne være at tale med barnet om, hvordan man kunne hjælpe barnet med selv at fortælle om sine ønsker til andre, eller det kunne være at aftale et fortrolighedsbrud, hvor forskeren fortæller det videre. I andre tilfælde kan der fremkomme så alvorlige oplysninger, at det kræver handling, der overskrider den indledende aftale.

At bryde fortroligheden og handle i forskningsprocessen

I forskning, der involverer børn, vil der altid være risiko for, at forskeren kommer i besiddelse af oplysninger, der er så foruroligende, at det kræver, at man går videre med det, jf. serviceloven § 154 (Social- og Indenrigsministeriet 2017): "Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen." Det betyder, at man som forsker vil kunne komme i et dilemma mellem på den ene side at opretholde fortroligheden og på den anden side at overholde sin underretningspligt.

I teorien kan det synes åbenbart, at i situationer, hvor et barn i en eller anden form er truet, trumfer hensynet til barnet, og dermed underretningspligten, fortroligheden. I realiteten kan det dog være vanskeligt helt at definere, hvornår en situation har karakter af noget, der berettiger til en underretning og dermed et brud med den fortrolighed, under hvilken en deltager har lukket forskeren ind i sit liv. I alle tilfælde, men særligt i tvivlstilfælde, er det således noget, der grundigt må overvejes og undersøges.

I forbindelse med skilsmisseprojektet er der i nogle tilfælde fremkommet oplysninger, der kunne give anledning til underretningsovervejelser. Eksempelvis fortalte en mor i forbindelse med et interview en noget anden historie om familiens situation end den, der var blevet fremført i forbindelse med forældreansvarssagen. Moderen fortalte mig bl.a., at hun var så bange for sin tidligere partner, at hun ikke turde fortælle om de bekymringer, hun havde for deres fælles barn. Hun fortalte endvidere, at kommunen tidligere var blevet bekendt med bekymringerne. Der opstod således et dilemma mellem på den ene side at opretholde den fortrolighed, som alle de involverede i sa-

gen har krav på (dvs. både far, mor og barn), samt aftalen om, at deltagelse i forskningen ikke ville få indvirkning på deres forældreansvarssag, og på den anden side at gå videre med de bekymringer for barnet, som fremkom under interviewet.

Denne konkrete situation gav anledning til mange drøftelser med kolleger, og fordi det ifølge moderen var for kommunen kendte oplysninger, var det vanskeligt helt at gennemskue, om en underretning var påkrævet. I tillæg hertil var jeg bekymret for, at en underretning om allerede kendte oplysninger kunne forværre barnets situation. Jeg søgte derfor rådgivning fra en børnesagkyndig jurist. Udfaldet blev en underretning og dermed et brud med fortroligheden. Allerede under interviewet fortalte jeg moderen, at jeg blev bekymret, og at jeg kunne være forpligtet til at gå videre med den bekymring. Umiddelbart inden jeg lavede underretningen, kontaktede jeg moderen og informerede hende om, at jeg ville gøre det. Situationen er et eksempel på, at det, der på det overordnede principielle plan kan virke ligetil, indimellem i den konkrete situerede praksis kan være meget mere nuanceret og dilemmafyldt.

Det særlige, der er på spil for deltagerne

Centralt i skilsmisseprojektet står konflikten mellem forældrene om børnene (bopæl og/eller forældremyndighed). Det er grundpræmissen i sagerne, at parterne (forældrene) ikke selv kan opnå enighed og derfor må have rettens assistance, enten i form af mægling eller i form af en domsafsigelse. Parterne (forældrene) i forældreansvarssagen er således i åbenlys konflikt med hinanden, og de involverede børn er ofte i klemme i denne konflikt. Ofte ligger der et svært forløb forud for sagen, og de involverede befinder sig som regel i en meget sårbar og uforløst situation. De er dels påvirkede af skilsmisens forløb, dels påvirkede af ikke at vide, hvordan forældreansvarssagen lander.

I forskningsinterviewene med både børn og forældre tages der emner op, der kan karakteriseres som følsomme eller sårbare (Martins et al. 2018). Følsomme og sårbare emner er karakteriseret ved at være ubehagelige at tale om, det kan føles invaderende at blive spurgt ind til dem, og de kan være socialt uønskede. Der er dermed øget risiko for, at interviewene medfører negative følelsesmæssige reaktioner og/eller bidrager til stigmatisering af de involverede. Dette kan være endnu mere udtalt, når der er børn involveret i forskningen. Forskning, der som skilsmisseprojektet berører følsomme emner, kalder dermed på særlig etisk opmærksomhed, og det bliver ekstra pres-

serende at sikre, at de etiske retningslinjer og principper varetages på bedste vis (Martins et al. 2018), ligesom det i situationerne kan kalde på særlig følsomhed og empati hos forskeren.

De børn, der er med i undersøgelsen, befinder sig i en yderligere sårbar situation, idet de både er part i og genstand for forældreansvarssagen. De er ikke part i juridisk forstand, det er kun forældrene, men med afsæt i en forståelse af børn som aktører og medskabere af deres eget og andres liv, samt den både lovgivningsmæssige og etiske fordring om inddragelse, spiller de en vigtig rolle i forhold til sagens forløb. Samtidig er de også genstand for forældreansvarssagen og konflikten. Det er barnets bopæl og/eller forældremyndigheden over barnet, som sagen omhandler. Det er dem, deres forældre skændes om, og som retten skal træffe afgørelse om. På samme måde som børnene er aktører i eget liv, er deres liv samtidig viklet ind i og betinget af en masse sammenhænge og en social verden. Det betyder, at de hverken kan reduceres til at være rene subjekter eller til at være rene objekter (Meloni et al. 2015).

Børnene i disse sager er således både subjekt og objekt, og det kan stille dem i nogle svære situationer. Ofte vil de i en eller anden grad være i en loyalitetskonflikt mellem parterne i sagen (forældrene), ligesom de kan være i klemme mellem hensynet til andre (søskende, forældre osv.) på den ene side og deres egne behov og ønsker på den anden side. Det har derfor været vigtigt at have etisk opmærksomhed på den særlige situation, disse børn befinder sig i, og hele tiden have fokus på ikke at bidrage yderligere til konflikterne, hverken de konflikter, der er mellem forældrene, og som barnet kan være fanget i, eller de dilemmaer, som barnet kan opleve i relation til sagen.

Afrunding

I den konkrete forskningspraksis kan forskellige hensyn og principper være i konflikt med hinanden, og de må derfor hele tiden opvejes mod hinanden og forhandles. Frem for at anskue etiske begreber som fortrolighed og beneficence som statiske principper skal de i højere grad ses som flydende begreber.

Med afsæt i en situeret etisk tilgang har jeg vist, hvordan der kan opstå etiske situationer og dilemmaer, som kræver kontinuerlig etisk opmærksomhed og refleksion. Og i tillæg hertil, hvordan der kan skabes blik for den særlige situation, de specifikke deltagere er i, samt hvilke etiske hensyn dette kalder på. Forskning med børn, der befinder sig i konfliktfyldte og sårbare situatio-

ner, kræver, at forskeren hele tiden er opmærksom på denne situation, herunder magtrelationen til de voksne deltagere. Således sætter forskning med og om børn i sårbare situationer nogle etiske dilemmaer og overvejelser på spidsen og gør dem særligt nærværende og vigtige hele tiden at reflektere over.

Etiske refleksioner i kølvandet på sådanne undersøgelser vil kunne danne basis for inspiration og refleksion i anden forskning, hvor de etiske dilemmaer måske ikke forekommer så presserende, men hvor det alligevel er vigtigt hele tiden at holde sig forskningsetikken for øje.

Litteratur

- Alderson, P. & Morrow, V. (2011): *The Ethics of Research with Children and Young People: A practical handbook*. London: Sage Publications.
- Børne- og Socialministeriet (2017): *Bekendtgørelse af lov om social service 2017* (LBK nr. 369). København: Børne- og Socialministeriet.
- Canosa, A., Graham, A. & Wilson, E. (2018): Reflexivity and ethical mindfulness in participatory research with children: What does it really look like? *Childhood*, 25(3): 400-415.
- Christensen, P. & James, A. (2008): *Research with Children*. London: Routledge.
- Heggen, B.K. & Guillemin, M. (2014): Protecting participants' confidentiality using a situated research. I: J.F. Gubrium (red.) *The Sage Handbook of Interview Research*. London & Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Horgan, D. (2017): Child participatory research methods: Attempts to go 'deeper'. *Childhood*, 24(2): 245-259.
- James, A., Jenks, C. & Prout, A. (1998): *Theorizing Childhood*. Cambridge: Polity Press.
- Kaiser, K. (2012): Protecting confidentiality. I: J.F. Gubrium (red.) *The Sage Handbook of Interview Research*. London & Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015): *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udgave). København: Hans Reizels Forlag.
- Martins, P.C., Oliveira, V.H. & Tendais, I. (2018): Research with children and young people on sensitive topics – The case of poverty and delinquency. *Childhood*, 25(4): 458-472.
- Meloni, F., Vanthuyne, K. & Rousseau, C. (2015): Towards a relational ethics: Rethinking ethics, agency and dependency in research with children and youth. *Anthropological Theory*, 15(1):106-123.
- Punch, S. (2002): Research with children – the same or different from research with adults. *Childhood*, 9(3): 321-341.

Qvortrup, J. (1994): Childhood matters: An introduction. I: J. Qvortrup et al. (red.) *Childhood Matters: Social theory, practice and politics*. Aldershot: Avebury.

Warin, J. (2011): Ethical mindfulness and reflexivity: Managing a research relationship with children and young people in a 14-year qualitative longitudinal research (Qlr) study. *Qualitative Inquiry*, 17(9): 805-814.

Hjemmeside:

The Belmont Report: kan findes på [hhs.gov](https://www.hhs.gov)

Forskning med børn og unge

Barndoms- og ungdomsliv kalder på viden fra børn og unges ståsteder og på forskning, som åbner for at inddrage og give stemmer til børn og unge. Denne type forskning kræver samtidig en særlig etisk ansvarlig opmærksomhed. Etik i forskning drejer sig om at arbejde ud fra et sæt af moralske principper og retningslinjer, der bl.a. omfatter ikke at gøre skade på og udvise respekt for mennesker, der deltager i forskning.

Denne bog handler om, hvordan børn og unge inddrages i etisk ansvarlig forskning. Bogen går i dybden med en række af de etiske situationer, udfordringer og dilemmaer, som forskellige forskningsmetoder rejser, hvad enten metoden er anvendelse af dybdegående forskningsinterview, feltarbejde, tegning som metode i forhold til børns hverdagsliv eller videooptagelser i skoleklassen. Centrale etiske begreber som informeret samtykke, fortrolighed, anonymisering og forskning i sensitive emner bliver også udforsket i bogen.

Forskning med børn og unge henvender sig til ph.d.-studerende og studerende på master- og kandidatuddannelser inden for de psykologiske, sociologiske, antropologiske og pædagogiske discipliner.

Kirsten Elisa Petersen er ph.d. og lektor, Aarhus Universitet (DPU).

Lars Ladefoged er cand.pæd. i pædagogik, ph.d.-studerende ved Aarhus Universitet (DPU) og adjunkt ved Læreruddannelsen, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

